

תורה אור

קח:

- לפיד בוז לעשותות שאנן נכון למועדי רגל: איוב יב ה
- וְהִזְכֵּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָרָה וְיַעֲבֹר אֲלֵהֶם רוּחַ עַל הָאָרֶץ וְיִשְׁבּוּ הַמַּיִם:
- וַיִּתְּלוּ אֶת הַקֶּן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הָיוּ לְמִרְדְּכָי וְחַמֵּת הַמֶּלֶךְ שָׂכְבָה:
- וַיְהִי לַשְּׁבַעַת הַיָּמִים וּמִי הַהוּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ:
- מִכּוֹל הַבְּהֵמָה הַטּוֹרָה וְהַקֵּץ לֶךְ שִׁבְעָה שָׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טוֹרָה הוּא שָׁנִים אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ:
- בִּרְאשִׁית ו ב
- עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר קָפִים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתְּבָרָה וּכְפֹרֶת אֲתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר:
- בִּרְאשִׁית ו יד
- צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבָרָה וְאֵל אֲתָהּ תַּכְלֶנָּה מְלִמְעָלָה וּפְתַח הַתְּבָרָה בְּצִדָּהּ תִּשֶׂים תַּחְתִּים שְׁנַיִם וְשָׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂה:
- בִּרְאשִׁית ו טז
- וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב וַיֵּצֵא יָצוֹא וַיָּשׁוּב עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ:
- בִּרְאשִׁית ח ו
- וְהַקֶּמֶתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבָאתִי אֵל הַתְּבָרָה אִתְּךָ וּבִנְיָךְ וְאִשְׁתְּךָ וְנָשִׁי בְנֵי אִתְּךָ:

- בִּרְאשִׁית י יח
- צָא מִן הַתְּבָרָה אֲתָהּ וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ וְנָשִׁי בְנֶיךָ אִתְּךָ:
- בִּרְאשִׁית ח טז
- וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ לִרְאוּת הַקָּלוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה:
- בִּרְאשִׁית ח ח
- וּתְבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעַת עֶרֶב וְהָיָה עֹלָה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וְזָעַד נַח כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ:

- בִּרְאשִׁית ח יא
- שׁוּא וּדְבַר כָּנָב הֶרַחַק מִמֶּנִּי רֹאשׁ וְעֹשֶׁר אֵל תֵּתֵן לִי הַטְרִיפֵנִי לָחֶם חֶקֶי:
- מִשְׁלִי ל ח
- כָּל הַיּוֹנָה כָּל הָרִמָּשׁ וְכָל הָעוֹף כָּל רֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפּוֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן הַתְּבָרָה:
- בִּרְאשִׁית ח יט
- וְאָמַר עִם קָנִי אֲנִיעַ וּבְחוּל אֲרָבָה יִמִּים:

- איוב כט יח

- לָדוֹד מִמּוֹרֵי נָאִם יְיָ לֵאדוֹנִי שֶׁב לִימִינִי עַד אֲשֶׁתִּי אֵיבִיךָ הָדָם לְרַגְלֶיךָ: תהלים קי א

- מִי הָעִיר מִמּוֹרָח צֹדֵק יִקְרָאֻהוּ לְרַגְלוֹ יֵתֵן לִפְנָיו גּוֹים וּמַלְכִּים וְיָד יֵתֵן כַּעֲפֹר חֶרֶב בְּקֶשׁ בְּנָדָף קִשְׁתּוֹ: ישעיהו מא ב

א"כ לא נפנה דרך כרמים. נכלומר לא נסור ולא נפנה את דרך

הכרמים! אלא כל שעה נלך בהם. כלומר א"כ לא נלך דרך כבושה ולא נחזור מסורינו אלא נלך ונקלקל השורה דרכים משונשים בקוים וברקנים כעין שבילי כרמים: **לעשותם**. כמו עשמוות שיושנן

שאנן וחושנן מחשבות רעות: **עליהם שמה**. אין אש שולט בה: **מזין עקבי רגליכם**. בשכבת זרע שלכם יכול למחות אתכם. ל"א מזין עקבי רגליכם מן הרגל יוציא ממש מים אם היה רוזה ואי אפשר ל נפשות רגליכם בעששיות: **בשכבת זרע**. רומחין וענין היו. ענן ל"ג ופי' הוא: **חמם המלך שככה**. נמה מרתחו. ה"ג מים נחו מרותחן: **סדרי בראשית**. והיינו לשכעת הימים סדר שכעת ימי בראשית שיה לנס: **ומן קטן אחר זמן גדול**. בתמילה אמר להן והיו ימיו מלא ועשרים שנה כשעצר זמן זה ולא שנו לטובה חזר וקבע להם זמן קטן: **אישוש לנפחם מי אים ליה**. נקצה אחת נשכבת לכמה זכרים ואין זו אישות: **שלא נעבדה כהן עזירה**. שלא נוקקו אלא לכן זוגם: **מצליגם**. עץ הוא: **במוסר ל**. אפי' בנשתי אני אסור: **בני נח**. שם וחס ויפת): **רק**. רוקק זרע מפיו לפיה של נקצה: **לקם בעורו**. שלא ממנו כוס: **מאסו**. גני עורז לא כתיב מאתו מכאן שדירתם כו' כלומר הנאה הוא

א"כ לא נפנה דרך כרמים דרש רבא מאי דכתיב י לפיד בוז לעשתות שאנן נכון למועדי רגל מלמד שהיה נח הצדיק מוכיח אותם ואמר להם דברים שהם קשים כלפידים והיו (בוים) [מבזין] אותו אמרו לו זקן תיבה זו למה אמר להם הקב"ה מביא עליכם את המבול אמרו מבול של מה אם מבול של אש יש לנו דבר אחר ועליתה שמה ואם של מים הוא מביא אם מן הארץ הוא מביא יש לנו עששיות של ברזל שאנו מחפין בהם את הארץ ואם מן השמים הוא מביא יש לנו דבר ועקב שמו ואמרי לה עקש שמו אמר להם הוא מביא מבין עקבי רגליכם שנאמר י נכון למועדי רגל תניא מימי המבול קשים כשכבת זרע שנאמר נכון למועדי רגל ^א אמר רב חסדא ברותחין קלקלו בעבירה וברותחין נידונו כתיב הכא ^ב וישכו המים וכתוב התם ^ג וחמות המלך שככה ^ד ויהי לשבעת הימים וכי המבול היו על הארץ ^ה מה טיבם של שבעת הימים אמר רב אלו ימי אבילות של מתושלח ללמוד שהספרן של צדיקים מעכבין את הפורענות לבא דבר אחר לשבעת ששינה עליהם הקב"ה סדר

בראשית שהיתה חמה יוצאת ממערב ושוקעת במזרח דבר אחר שקבע להם הקב"ה זמן גדול ואח"כ זמן קטן ד"א לשבעת הימים שהטעימם מעין

העולם הבא כדי שידעו מה טובה מענו מהן ^ה מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ^ו ואלה בר נחמני א"ר יונתן ^ז מאותם שלא נעבדה בהם עבירה וכל שאין ידע אמר רב חסדא שהעבירן לפני התיבה כל שהתיבה קולטתו בידוע שלא נעבדה בהם עבירה וכל שאין התיבה קולטתו בידוע שנעבדה בה עבירה רבי אבהו אמר מאותן הבאין מאיליהן ^ח עשה לך תיבת עצי גופר מאי גופר ^ט אמר רב אדא ^י אמרי דבי ר' שילא זו מבליגה ואמרי לה גולמיש ^י צוהר תעשה לתיבה א"ר יוחנן אמר לו הקב"ה לנח קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים ואל אמה תכלנה מלמעלה דבהכי [הוא] דקיימא תחתיים שנים ושלישים תעשה תנא תחתיים לזבל אמצעיים לבהמה עליונים לאדם ^י וישלח את העורב אמר ר"ל תשובה ניצחת השיבו עורב לנח אמר לו רבך שונאני ואתה שנאתני רבך שונאני מן הטהורין שבעה מן הממאים שנים ואתה שנאתני שאתה מגיה ממין שבעה ושולח ממין שנים אם פוגע בי שר חמה או שר צנה לא נמצא עולם חסר בריה אחת או שמא לאשתי אתה צריך אמר לו רשע במותר לי נאסר לי בנאסר לי לא כ"ש ומגלן דנאסרו דכתיב ^י ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך וכתיב ^י צא מן התיבה אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך וא"ר יוחנן מיכן אמרו שנאסרו בתשמיש המטה ת"ר שלשה שמשו בתיבה וכולם לקו כלב ועורב וחם כלב נקשר עורב רק חם לקה בעורו ^י וישלח את היונה מאתו לראות הקלו המים א"ר ירמיה מכאן שדירתן של עופות טהורים עם הצדיקים ^י והנה עלה זית טרף בפיה ^י א"ר אלעזר אמרה יונה לפני הקב"ה רבש"ע יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך ואל יהיו מתוקים כדבש ומסורים ביד בשר ודם מאי משמע דהאי טרף לישנא דמזוני הוא דכתיב ^י הטרפני לחם חוקי ^י למשפחותיהם יצאו מן התיבה א"ר יוחנן ^י למשפחותם ולא הם אמר רב חנא בר בינא אמר ליה אליעזר לשם רבא כתיב למשפחותיהם יצאו מן התיבה אתון היכן הויתון א"ל צער גדול היה לנו בתיבה בריה שדרכה להאכילה ביום האכלנוה ביום שדרכה להאכילה בלילה האכלנוה בלילה האי זקיתא לא הוה ידע אבא מה אכלה יומא חד הוה יתיב וקא פאלי רמונא נפל תולעתא מינה אכלה מיכן ואילך הוה גביל לה חזירא כי מתלע אכלה אריא אישתא זינתיה דאמר רב לא בציר משיאתא ולא טפי מתריסר זינא אישתא אורישינה אשכחיניה אבא דגני בספנא דתיבותא א"ל לא בעית מזוני א"ל חזיתך דהות טרידא אמינא לא אצערך א"ל יהא רעוא דלא תמות שנאמר ^י ואומר עם קני אגוע וכחול ארבה ימים אמר רב חנה בר לואי אמר שם רבא לאליעזר כי אתו עלייכו מלכי מזרח ומערב אתון היכי עבידיתו אמר ליה אייתי הקב"ה לאברהם ואותביה מימיניה והוה שדינן עפרא והוה חרבי גילי והווי גירי שנאמר ^י מזמור לדוד נאם ה' לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך היום לרגליך וכתיב ^י מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו ^י נחום איש גם זו הוה רגיל דכל דהוה סלקא ליה אמר גם זו לטובה יומא חד בעו [ישראל] לשדורי דורון לקיסר אמרי בהדי מאן

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

שדרים אללם שמכירים בצדיקים כדלמרר' בדוכמי אחריתא: **זים טרף צפיה**. צפיה היתה שואלת מזון טרף של זית: **למשפחותיהם ילאו מן הפיפה**. אלמא כל חד וחד דפני עזמו היה ולא היו אוכלין כולם באכזם אחד אלא משפחות [משפחות] היו שרויין: **א"ל אליעזר**. [עבד אברהם]: **לשם רבא**. גדול ^א

בנו של נח: **היכי הויסון**. היאך הייתם יכולין להכין עניייהם בכך לעשות לכל צריה וצריה חפצה: **וקיסא**. שם צריה: **פאלי**. מחמך כמו פלי פלויי במסכת גדה (דף כא:): **אישא וינפיה**. חמה אחזתו וזניה ולא היה חושש לדרוס משאר בהמות: **לא צייר משיא ולא טפי מפרסר ויינא אישא**. אין לך חמה קלה שלא תהא חמיותו יכולה לזונו ששת ימים שלא ימות בלא מאכל ואין לך חמה שיכולה לזון יותר מי"צ ימים בלי מאכל ומשמה כ"ש ^א. ואית דגרסי' לא פחות משיא ירחי ולא טפי ממתרסר ונתא אשתא ואארי קאי כלומר לא פחות מששה חדשים ולא יותר מי"צ חדשים ולא נהירא לי: **אורישינא**. עוף ושמו חול בלשון המקרא ואינו מת לעולם: **בספנא**. צחצר ספון וממוקן לו: [נאום ה' כו']. אליעזר אמר פסוק זה. נאם ה' לאדני אמר הקב"ה לאברהם ^א שב לימיני אדני וכו': **ממורת**. זה אברהם שבא מארס נהרים שהוא במוצא דכתיב (במדבר כג) מן ארס ינחמי בלך מלך מואב וגו': **כל דהוה סלקא ליה**. כל דצר המאורע ליה: ^בהדי

הבאין מאיליהן. וכל אותן שנאו אל המיכה מאליהן בלו וכוון הידי, אותן שנאו שבעה שבעה ידע שכן טהורין ושנאו שנים שנים שכן טמאין (וביחס קשה עי"ש). טרף בפיה. מאמר פיה, ביקשה שיכא זית טרף שלה והיינו מוון (עירובין יח:). בשר ודם. נח (שם). דכל דהוה סלקא ליה. כל המאורע לו אפילו רעה (תענית כא:).

מסורת הש"ם

- ר"ה יב. וזכום קיג:.
- [מספפא דטוסיט פ"ח].
- [וזכום קטו. ע"ש].
- [פי' בשביל שלא בלו על שאין מיען עשה להן כבוד וכמו להן אישות כנאדם. ערוך ערך איש].
- [ר"ה כג.].
- [גיר' הערוך רב אמר אדרא דבי ר' שילא אמרי זו כו' ע"ש ערך אדר].
- [עירובין יח: ע"ש].
- [כמו הבאר שבע לא ידענא פירושו ועי' מהרש"א בח"א וגם בפענח רוא קלם בדמיוקות ויתכן לפירש לולא דצריה ע"פ האמור בחולין נח. כל צריה שאין בו עלם אינו מתקיים שנים עשר חודש והבין].
- תענית כא. ע"ש, י' י"ל לחסות].
- [ג"ל לדוני שב לימיני וכו'].

הגהות הב"ח

- רש"י ד"ה לשם רבא גדול. ר"ב וצ"ע לעיל דף סט ט"ב:

מוסף רש"י

הבאין מאיליהן. וכל אותן שנאו אל המיכה מאליהן בלו וכוון הידי, אותן שנאו שבעה שבעה ידע שכן טהורין ושנאו שנים שנים שכן טמאין (וביחס קשה עי"ש). טרף בפיה. מאמר פיה, ביקשה שיכא זית טרף שלה והיינו מוון (עירובין יח:). בשר ודם. נח (שם). דכל דהוה סלקא ליה. כל המאורע לו אפילו רעה (תענית כא:).